

**KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK
KAVRAMININ ALANYAZINDA İNCELENMESİ:
50 YILLIK BİBLİYOMETRİK ANALİZ**

AN EXAMINATION OF THE CONCEPT OF
CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY IN THE
LITERATURE: A 50-YEAR BIBLIOMETRIC ANALYSIS

İsmail KARAKULLE

59

KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK KAVRAMININ ALANYAZINDA İNCELENMESİ: 50 YILLIK BİBLİYOMETRİK ANALİZ

AN EXAMINATION OF THE CONCEPT OF CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY IN THE LITERATURE: A 50-YEAR BIBLIOMETRIC ANALYSIS

İsmail KARAKULLE ¹

Anahtar Kelimeler:

Kurumsal Sosyal Sorumluluk, Bibliyometrik Analiz, Halkla İlişkiler,

Keywords:

Corporate Social Responsibility, Bibliometric Analysis, Public Relations,

ÖZ

Kurumsal sosyal sorumluluk (KSS), işletmelerin ekonomik, çevresel ve sosyal etkilerini yönetme ve bu alanlarda sürdürülebilir katkılar sağlama yükümlülüğünü ifade eder. Son yıllarda, KSS konusundaki akademik ilgi önemli ölçüde artmış ve bu alanda yapılan çalışmaların bibliyometrik analizi, araştırma eğilimlerini, temel yazarları, etkili yayınları ve gelecek araştırma yönelimlerini anlamak açısından büyük önem taşımaktadır. Bu çalışma, KSS alanındaki alan yazındaki yayınların bibliyometrik analizini gerçekleştirerek, alandaki bilimsel üretimin haritasını çıkarmayı amaçlamaktadır. Çalışma kapsamında veriler Web Of Science veri tabanından “corporate social responsibility” anahtar kelimesi kullanılarak elde edilmiştir. KSS ile ilgili en fazla yayın yapılan yıl 2022 (1029), en çok yayın yapılan indeks türü SSCI (5630), en azla yayın yapan yazar Samuel O. Idowu (33), en fazla atıf alan yazarlar Elisabet Garriga ve Domènec Melé (1963), en fazla atıf alan çalışmaların yayınlandığı ülke ABD (12228 atıf), sayısal olarak en fazla yayının yapıldığı ülke ise Çin (192 yayın), en fazla atıf alan kurum Illinois Üniversitesi (2203 atıf), en fazla yayın yapan kurum ise; Londra Metropolitan Üniversitesi, en sık olarak tekrar eden anahtar sözcük corporate social responsibility, metinler arasında bibliyografik eşleşmesi en fazla olan Garriga (2004), en fazla bibliyografik eşleme olan yazar Adam Lindgreen, en fazla bibliyografik eşleme olan ülke Çin Halk Cumhuriyeti 192 yayın (3353 atıf) olduğu belirlenmiştir.

ABSTRACT

Corporate social responsibility (CSR) refers to the obligation of businesses to manage their economic, environmental, and social impacts and to contribute sustainably in these areas. In recent years, academic interest in CSR has significantly increased, and bibliometric analysis of studies in this field is of great importance for understanding research trends, key authors, influential publications, and future research directions. This study aims to map the scientific production in the field of CSR by conducting a bibliometric analysis of the publications related to CSR in the academic literature. Data for this study were obtained from the Web of Science database using the keyword “corporate social responsibility.” The year with the most publications related to CSR was 2022 (1029 publications), the index with the largest number of publications was SSCI (5630). The most prolific author was Samuel O. Idowu (33 publications), the most cited authors were Elisabet Garriga and Domènec Melé (1963 citations). The United States was identified as the country with the highest number of citations (12,228), whereas China had the largest number of publications (192). The most cited institution was the University of Illinois (2,203 citations), while the London Metropolitan University was the most productive institution in terms of publication volume. The most frequently repeated keyword was “corporate social responsibility.” The publication with the highest bibliographic coupling was Garriga (2004), the author with the most bibliographic connections was Adam Lindgreen, and the country with the highest bibliographic coupling was China, with 192 publications and 3,353 citations.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Kastamonu Üniversitesi İletişim Fakültesi, ikarakulle@kastamonu.edu.tr, 0000-0002-5372-2010

Alıntılanmak için/Cite as:
Karakulle İ. (2026) Kurumsal Sosyal Sorumluluk Kavramının Alanyazında İncelenmesi: 50 Yıllık Bibliyometrik Analiz, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, s.1-22

GİRİŞ

Örgütler sahip oldukları kaynaklar eliyle faaliyette buldukları alan içerisinde ekonomik ve sosyal alanda yaşamlarını devam ettirmektedir. Örgütlerin genel amacı kar elde etmek, büyümek ve gelecek hedeflerini gerçekleştirmektir. Geçmişten günümüze kadar bu temel amaç ve hedef doğrultusunda yaşamlarını sürdüren örgütler, günümüzde bu amaçlarının yanında faaliyette bulunduğu topluma, çalışanlarına ve paydaşlarına da belirli birtakım sorumluluklar hissetmektedir. Bu durum kurumsal sosyal sorumluluk kavramını öne çıkarmaktadır. Kurumsal sosyal sorumluluk kapsamında örgütlerin paydaşları çeşitli beklentiler içindedir. Örgütler paydaşlarının beklentilerini karşıladıkları sürece günümüz rekabet ortamında rakiplerine karşı rekabet üstünlüğü sağlayabilmektedir. Teknolojinin sağlamış olduğu imkanlar ve özellikle paydaşların bilgiye erişim düzeyinin hızlı olmasını sağlayan sosyal medya platformları gibi araçlar sayesinde örgütler, yapmış oldukları faaliyetlerin hızlı biçimde paydaşlar tarafından bilgiye erişiminin olduğunun farkındadırlar. Paydaşlarının beklentilerini karşılamayan, çevreye zarar veren, sosyal hayata dair katkı sağlamayan örgütlerin hayatta kalabilme imkanı bulunmamaktadır. Bu bakımdan örgütlerin kurumsal sosyal sorumluluk faaliyetlerine verdikleri önem her geçen gün artmaktadır. Tekin (2018), örgütlerin çeşitli paydaş gruplarının (müşteri, tüketici gibi) beklentilerine karşılık verebilmek ve toplumsal etki oluşturabilmek amacıyla kurumsal sosyal sorumluluk uygulamalarına başvurduklarını ifade etmektedir. Örgütler, kendi iradeleriyle hayata geçirdikleri kurumsal sosyal sorumluluk projeleri aracılığıyla, toplumsal sorunların çözümüne katkı sağlama, mevcut ihtiyaç ve beklentilere yanıt verme ve gelecekte ortaya çıkabilecek problemleri önleme yönünde çeşitli çalışmalar yürütmektedir. Yapılan çalışmaların temel amacı örgütlerin, toplumsal faydaya hizmet ederek kurumsal sosyal sorumluluk bilincini yerine getirmeleridir (Gültekin & Polat, 2019, s. 817). Ayrıca kurumsal sosyal sorumluluk faaliyetleri örgütsel sürdürülebilirliğin sağlanması bakımından örgütsel iş süreçlerine entegre edilerek sürdürülebilirlik açısından kritik öneme sahip bir faaliyet olarak değerlendirilmektedir (Soydaş & Çokluk, 2023, s. 230).

Kurumsal sosyal sorumluluk (KSS) örgütsel zorunluluktan ziyade gönüllük esaslı çerçevesinde örgütlerin uygulamış oldukları faaliyetlerdir. Örgütler belirlemiş oldukları amaç ve hedefleri yerine getirirken temel amaçlarının yanında örgütsel devamlılık açısından önem arz eden kurumsal sosyal sorumluluk faaliyetlerine de gereken önemi vermektedirler. Kurumsal sosyal sorumluluk, kar amacı güden örgütlerle beraber kar amacı gütmeyen örgütler içinde önem arz etmektedir. Kar amacı gütmeyen örgütler, KSS uygulamaları sayesinde toplumsal güven ve meşruiyetlerini artırarak hedef kitleleriyle daha güçlü bir bağ kurabilmektedir. Özellikle şeffaflık, hesap verebilirlik ve etik değerler çerçevesinde yürütülen sosyal sorumluluk faaliyetleri, bu örgütlerin bağışçılar ve gönüllüler nezdinde daha güvenilir bir imaj edinmesini sağlamaktadır. Bu durum, hem finansal kaynaklara erişimi kolaylaştırmakta hem de gönüllü bağlılığını güçlendirmektedir. Ayrıca, KSS sayesinde özel sektör ve kamu kurumlarıyla geliştirilen iş birlikleri, örgütlerin etki alanlarını genişletmelerine ve daha sürdürülebilir projeler üretmelerine katkı sunmaktadır. Örgütsel itibarın artması, medyada görünürlüğün sağlanması ve kamuoyunda farkındalığın yükselmesi gibi unsurlar da KSS'nin kar amacı gütmeyen yapılar için sunduğu önemli avantajlar arasında yer almaktadır. Özellikle kar amacı güden örgütler için kurumsal sosyal sorumluluk faaliyetlerinin itibar yönetiminden çalışan bağlılığına, rekabet avantajından risk yönetimine kadar birçok örgütsel faaliyete katkı sağlamaktadır. Bu durum araştırmacılar tarafından kurumsal sosyal sorumluluğun incelenmesinin önemini ortaya koymaktadır. Bu çalışma kapsamında; kurumsal sosyal sorumluluk ile ilgili yürütülen çalışmaların neler olduğu, hangi alanlarda konuyla ilgili eğilimin fazla olduğu, hangi ülkelerin konuyla ilgili olarak çalışma yürüttüğü, alan yazında konuyla ilgili eğilimin nereden nereye geldiği, hangi yazarların alana daha fazla katkı sağladığı ve alan yazının ilerleme durumunun ne olduğunun ortaya konması çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır. Literatürde yer alan bibliyometrik çalışmalar genellikle daha sınırlı süreyi kapsayan (10-20 yıl) çalışmalardır. Bu çalışma daha geniş zaman dilimini kapsayarak kurumsal sosyal sorumluluk alanının gelişimini toplu bir biçimde incelemek üzere daha geniş ve derin bir tarihsel perspektif sunmaktadır. Başka

bir ifadeyle 50 yılda yazar, coğrafi dağılım vb. açılardan temiz bir gelişim haritası sunarak alanın ilk dönemlerinden günümüze kadar nasıl geliştiğini net biçimde ortaya koymaktadır. Bu yönüyle, sadece güncel eğilimleri değil, kavramsal dönüşümleri ve dönemsel kırılmaları da detaylı biçimde analiz edebilme olanağı sunmaktadır. Tüm bu özellikler doğrultusunda, çalışmanın hem kapsam hem de yöntem açısından literatüre özgün bir katkı sağlaması hedeflenmektedir. Çalışma planı kapsamında öncelikle kavramsal çerçeve oluşturulmuştur. Kurumsal sosyal sorumluluk kavramı ile ilgili literatür taraması yapılmış ve konu hakkında geniş bilgi verilmiştir. İkinci olarak yöntem kısmında araştırmanın amacı, veri toplama ve analiz yöntemi hakkında bilgi verilmiş olup, ardından bulgular bölümünde çalışma kapsamında elde edilen verilerin analizleri sunulmuş, sonuç bölümünde ise elde edilen veriler yorumlanarak araştırmacılara, örgütlere ve bu alanda gelecekte çalışma yapacak olanlar için yönetsel çıkarımlar ve önerilerde bulunulmuştur.

LİTERATÜR TARAMASI

Küreselleşmenin her geçen gün artan etkisi toplumsal hayattan iş hayatına kadar birçok alanı etkilemektedir. Özellikle iş hayatı içerisinde bu etkinin daha fazla olduğu görülmektedir. Örgütler tarafından üretilen mal veya hizmetler günümüz dünyasında ufak farklılıklar haricinde benzerlik göstermektedir. Bu durum örgütleri aynı sektörde bulunan rakiplerinden farklılaşmaya zorlamaktadır. Örgütler rakiplerine karşı rekabet üstünlüğü elde etmek, paydaşlarının beklentilerini karşılamak amacıyla sosyal sorumluluk faaliyetleri gerçekleştirmektedirler. Kurumsal sosyal sorumluluk faaliyeti hem örgütün paydaşlarına karşı sorumluluklarının yerine getirilmesi açısından önem arz ederken hem de günümüz kurumsal iletişimin belirleyicisi olmaktadır. Örgütler, kurumsal sosyal sorumluluk faaliyetlerini örgütsel amaç ve hedefler doğrultusunda; örgüte katkı sağlayacak biçimde, örgüt imajı, örgütsel tanınırlık ve çevresel farkındalık oluşturmaya dönük olarak gerçekleştirmektedirler (Güven, 2016, s. 134). Kurumsal sosyal sorumluluk, örgütlerin ekonomik yükümlülüklerini; çevresel ve toplumsal sorumluluklarıyla dengeli bir biçimde uyumlaştırmalarını amaçlayan, kuramsal zeminde yaygın biçimde benimsenmiş bir yaklaşım sağlamaktadır (Donnelly & Wickham, 2021, s. 986). Örgütlerin karlılık

hedeflerine ulaşabilmeleri, büyük ölçüde sürdürülebilir ve destekleyici bir faaliyet ortamının varlığına bağlıdır. Bu durum, kurumsal sosyal sorumluluk (KSS) kavramının örgütler açısından stratejik bir önem kazanmasına yol açmıştır. Uzun vadeli kurumsal başarıyı güvence altına almak adına, örgütlerin yalnızca ekonomik getiriye odaklanmaları yeterli görülmemekte; bunun yerine, sosyal sermaye inşa etmeye yönelmeleri ve kurumsal hedeflerini toplumsal beklentilerle bütünleştirmeleri gerekmektedir (Idahosa, 2019, s. 960).

Örgütlerin toplumsal hayat içerisindeki rollerinin ne olduğuna dair tartışmalar uzun bir geçmişe sahiptir. Artan çevresel etkenler ve sosyal hayat içerisindeki zorluklar sonucunda örgütlerin toplumsal hayat içerisindeki rolleri farklı çevreler tarafından daha fazla ve artan biçimde sorgulanmaktadır (Vermeulen & Witjes, 2016). Örgütler, kar elde etme amaç ve hedeflerinin ötesinde, topluma ve buldukları çevreye olan etkilerinin neler olduğu ile ilgili yeniden düşünmekte ve örgütlerinin gelişmelerine katkı sağlayacak olan paydaşlarla pozitif ve devamlılık esasına dayalı ilişkiler geliştirmenin yollarını aramaktadırlar (Lozano, 2015). Örgütlerin karlılıklarını artırmalarının yanı sıra topluma, paydaşlarına ve çevreye karşı olumlu katkı sağlama potansiyeli; akademisyenler, araştırmacılar ve uygulayıcılar açısından ortak bir nokta haline gelmiştir (Hahn et al., 2017). Bu ortaya çıkan ortak odak noktasının işlevsel durumuna gelmesi kurumsal sosyal sorumluluk (KSS) kavramının ortaya çıkışını sağlamıştır (Ashrafi et al., 2020). Theodore Krepes 1930'lı yılların başlarında ilk kez "sosyal denetim" kavramını örgütlerin sosyal sorumlulukları hakkında kullanmış, 1942 yılında ise Peter Drucker kitabında örgütlerin sadece finansal hedeflere odaklanmakla kalmayıp, aynı zamanda toplumsal sorumluluklarına da önem vermeleri gerektiğini ifade ederek sorumluluk kavramı üzerinde durmuştur (Demir & Türkmen, 2014, s. 48). Amerikalı ekonomist Howard Bowen 1953 yılında yayınlamış olduğu "İş Adamlarının Sosyal Sorumlulukları" eserinde kurumsal sosyal sorumluluk kavramını, toplumun beklenti ve değerleriyle uyumlu olarak faaliyetleri yerine getirmek, uygun kararları almak ve bunlarla ilgili gerekli politikaları izleme yükümlülüğü olarak ifade etmektedir (Bowen, 1953). Davis (1960), kurumsal

sosyal sorumluluk (KSS) kavramını, örgütlerin yalnızca ekonomik çıkarlarını gözetmenin ötesine geçen, toplumsal refahı da dikkate alan kararlar alması ve bu doğrultuda davranışlar sergilemesi olarak tanımlamaktadır. Ona göre örgütler, sahip oldukları ekonomik gücün yarattığı etki ve sorumlulukla orantılı olarak, topluma karşı da belirli yükümlülükler üstlenmelidir. Bu yaklaşım, işletmelerin sadece kar maksimizasyonu amacıyla değil, aynı zamanda toplumsal fayda yaratma sorumluluğuyla hareket etmeleri gerektiğini savunur. Davis'in bu görüşü, örgütlerin sosyal sorumluluklarını proaktif bir şekilde benimsemeleri gerektiği yönünde normatif bir anlayışı yansıtmaktadır. Buna karşılık Friedman (1970), kurumsal sosyal sorumluluk kavramına daha sınırlı ve geleneksel bir çerçevede yaklaşmış; örgütlerin birincil sorumluluğunun, yasal çerçeve içerisinde kalarak hissedarlarına kar sağlamak olduğunu ileri sürmüştür. Friedman'a göre, örgütlerin sosyal sorunlarla doğrudan ilgilenmeleri, onların asli işlevlerinden sapmalarına yol açar ve bu tür faaliyetler, demokratik mekanizmalar yerine ekonomik aktörler tarafından gerçekleştirildiğinde meşruiyet sorunu doğurur. Bu bakış açısıyla, örgütlerin sosyal sorumluluğu yalnızca kanunlara uymak ve serbest piyasa kuralları içinde faaliyetlerini göstermekle sınırlıdır.

Kurumsal sosyal sorumluluk, örgütlerin farklı paydaşlarının çıkar ve beklentilerine aynı anda hizmet etmeyi amaçlayan; sosyal ve çevresel faydalar sunan strateji, faaliyet ve politikaların bütünüdür. (Mosca & Civera, 2017, s. 16). Çevrede meydana gelen olumsuz etkilerin azaltılması ile ekonomik, finansal ve sosyal alanlarda var olan problemlerin ortadan kaldırılması amacıyla örgütler tarafından üstlenilen faaliyetler dizidir (Aluchna, 2014, s. 199; Seyitoğulları & Bilen, 2020, s. 196). Başka bir tanıma göre kurumsal sosyal sorumluluk, bir örgütün yönetim kademesi tarafından örgüt çalışanları, onların aileleri ile örgütün etki edeceği alanlarda yer alan sosyal çevrenin faydasına etki etmek amacıyla benimsenmiş örgütsel bir felsefe olarak ifade edilmektedir (Garriga & Melé, 2004). Akademik literatürde kurumsal sosyal sorumluluk kavramı üzerinde tam bir görüş birliği olduğunu söylemek güçtür. Başlangıçta yalnızca iş dünyasındaki bireylerin topluma karşı yükümlülükleri şeklinde anlaşılan bu kavram, zamanla kurumların toplumsal karşılıklılık çerçevesinde

üstlenmesi gereken bir görev olarak görülmeye başlanmıştır. Kavramın algısı büyük ölçüde değişmeye de günümüzde kurumların sorumluluk alanlarına dair net bir fikir birliği hala mevcut değildir. Toplumun beklentilerindeki dönüşüm, kurumların yükümlülüklerini de etkilemiş ve ekonomik, hukuki, ahlaki sorumlulukların yanı sıra sosyal yardımlaşma ve destek faaliyetlerini de zorunlu hale getirmiştir (Acar, 2023, s. 18). Kurumsal sosyal sorumluluk, örgütlerin yalnızca sürdürülebilirliğini sağlamakla kalmaz; aynı zamanda rekabet avantajı elde etmelerine, kurumsal imajlarını güçlendirmelerine ve paydaş ilişkilerini geliştirmelerine katkıda bulunarak onlar için büyük önem taşır.

Farklı araştırmacılar tarafından gerçekleştirilen bibliyometrik analizler, kurumsal sosyal sorumluluk kavramının çok boyutlu bir şekilde incelendiğini göstermektedir. Akman ve Erdirençelebi (2023) çalışmalarında Scopus veri tabanından elde ettiği verilere dayanarak kurumsal sosyal sorumluluk ile ilgili en çok makalenin 2020 yılında olduğunu, ABD'nin en çok bu konuyla ilgili yayın yapılan ülke olduğunu, en üretken derginin ise Corporate Social Responsibility and Environmental Management olduğunu belirtmişlerdir. Zainuldin ve Lui (2022) Kurumsal Sosyal Sorumluluk (KSS) literatürünün 2009 ile 2019 yılları arasında bankacılık sektöründeki gelişmelerini belirlemek için yaptıkları çalışmalarında, konuyla ilgili yayınların 2015'ten 2019'a kadar önemli ölçüde arttığını ortaya koymuşlardır. 2015 yılında yapılan çalışma sayısı 64 iken 2019 yılında bu sayı 91'e çıkmıştır. Toplam atıf sayısının en fazla olduğu ülke İngiltere, en fazla yayın yapılan dergi ise Journal of Business Ethics olduğunu belirlemişlerdir. Himmetoğlu (2023) WoS veri tabanından elde ettiği verilere dayanarak; kurumsal sürdürülebilirlik ve kurumsal sosyal sorumluluk ile ilgili yapılan çalışmaların bibliyometrik analizini ortaya koyduğu çalışmada iki kavramın 2003 yılından itibaren akademik çalışmalarda önemli bir ivme kazandığını, ABD ve İngiltere'nin her iki kavram ile ilgili en çok çalışma yapan ülkeler olduğunu, Sustainability dergisinin en çok makale yayınlayan dergi olduğunu belirtmiştir. Nicole et al. (2022) kurumsal sosyal sorumluluk ve stratejik yönetim konularındaki daha önce yapılan çalışmaların literatür incelemelerinin tutarlılığını araştırdıkları çalışmalarında

kurumsal sosyal sorumluluğun örgütün itibarını arttırdığını ve örgüte önemli bir rekabet avantajı sağladığını savunmaktadırlar.

Say (2023) yaptığı çalışmada KSS ve karlılık konusunda ilgili çalışmaların 2013 yılından itibaren önemli oranda gelişen ve artan durumunun olduğunu, kurumsal sosyal sorumluluk ve performans kavramlarının en fazla kullanılan anahtar kelimeler olduğunu, Waddock, Ullman ve McGuire sürekli ve etkili çalışmalar gerçekleştiren öncü araştırmacılar arasında yer aldığını, en fazla makale yayımlayan derginin Journal of Business Ethics olduğunu belirtmiştir. Yetiş (2024) yaptığı çalışmada kurumsal sosyal sorumluluk ile ilgili atıf bakımından en çok etkili olan ülkenin İngiltere olduğunu, 2014 yılından itibaren konuyla ilgili düzenli bir biçimde akademik literatürde artış olduğunu belirtmektedir. Yılmaz (2024) Scopus veri tabanından elde ettiği veriler ışığında yapmış olduğu çalışmada Cogent Business & Management dergisinin en fazla makale (35 yayın) yayımlanan dergi olduğunu, en fazla atıf alan ülkenin Amerika Birleşik Devletleri (2281 atıf) olduğunu belirtmektedir. Acar (2024) tarafından VOSviewer veri tabanından elde edilen veriler doğrultusunda stratejik kurumsal sosyal sorumluluk kavramını incelediği çalışmasında; 2019 yılında (40 yayın) en fazla yayın yapılan yıl olduğunu, en fazla yayın yapılan ülkenin ABD (65 yayın) olduğunu, atıf sayısı bakımından en fazla atıfa sahip ülkenin Kanada (10844) olduğunu, Journal of Business Ethics dergisinin en çok yayın yapılan dergi olduğunu ifade etmektedir. Şeker ve Atasel (2024) kurumsal sosyal sorumluluğun sürdürülebilir kalkınma süreçlerindeki merkezi rolünü ortaya koymaya yönelik yaptıkları çalışmalarında, en fazla yayına sahip yazarın García-Sánchez (19 yayın) olduğunu, en fazla atıf sayısına sahip ülkenin İspanya (13803 atıf) olduğunu, Universidad de Salamanca'nın 31 yayın ile en fazla yayına sahip ülke olduğunu, yayın sayısı bakımından Sustainability Switzerland dergisinin (374 yayın) ilk sırada yer aldığını, 595 yayın ile Çin'in en fazla yayına sahip ülke olduğunu ifade etmektedirler. Ateş (2025)'in turizm sektöründe kurumsal sosyal sorumluluk üzerine yapmış olduğu çalışmasında, en fazla yayının yapıldığı yılın 2021 (43 yayın) olduğunu, en fazla yayın yapılan derginin Sustainability (9 yayın) olduğunu, en fazla katkı sağlayan

ülkenin 37 yayın ile İspanya olduğunu belirtmektedir. Akman ve Erdirençelebi (2023) tarafından yaptıkları çalışmalarında, 1233 yayın ile en fazla yayın yapılan yılın 2020 olduğunu, Amerika Birleşik Devletlerinin 1127 yayın sayısı ile en üretken ülke olduğunu, Corporate Social Responsibility and Environmental Management dergisinin en fazla çalışma yapılan dergi olduğunu, en fazla yayın yapan kurumun 50 yayın ile Hong Kong Polytechnic University olduğunu belirtmektedirler.

YÖNTEM

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı, kurumsal sosyal sorumluluk (KSS) alanındaki mevcut eğilimlerin nasıl şekillendiğini ortaya koymak ve bu doğrultuda alanın gelecekte hangi yönlerde gelişim gösterebileceğine dair araştırmacılara yol gösterici nitelikte veriler sunmaktır. KSS alanındaki olası gelişimler, hem teorik hem de pratik düzeyde çok boyutlu bir dönüşüm potansiyeline sahiptir. Akademik literatürdeki gelişim; tematik çeşitliliğin artması, disiplinlerarası yaklaşımların benimsenmesi ve yeni metodolojik araçların (örneğin büyük veri analizi, bibliyometrik analizler ve yapay zeka temelli içerik taramaları) daha yaygın kullanılmasıyla kendini gösterebilir. Uygulama düzeyinde ise, KSS'nin şirket stratejilerinin ayrılmaz bir parçası haline gelmesi, çevresel, sosyal ve yönetim (ESG) kriterleriyle daha bütünlüklü bir yapı kazanması ve küresel sürdürülebilirlik hedefleriyle daha uyumlu hale gelmesi beklenmektedir. Ayrıca, KSS uygulamalarının yalnızca gelişmiş ülkelerle sınırlı kalmayıp, gelişmekte olan ülkelerde de artan toplumsal farkındalık ve uluslararası baskılarla birlikte yaygınlaşacağı öngörülmektedir. Bu bağlamda çalışma, KSS alanının mevcut dinamiklerini anlamaya yönelik bir temel sunmakla kalmayıp, aynı zamanda bu dinamiklerin gelecekte nasıl evrilebileceğine ilişkin öngörüler geliştirerek, alandaki araştırmalara yön verme amacını da taşımaktadır. Ayrıca, hangi ülkelerin bu konuya daha fazla önem verdiği, en çok atıf alan yazarların ve kurumların kimler olduğu da araştırmanın diğer önemli hedefleri arasındadır. Giderek önemi artan kurumsal sosyal sorumluluğun mevcut gelişim düzeyinin ne yönde ilerlediğinin ortaya konması, hangi disiplinlerde yoğun olarak çalışıldığının belirlenmesi ve gelecekte bu

alanda çalışacak araştırmacılar için bir referans kaynağı oluşturulması da çalışmanın hedefleri arasında yer almaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analiz

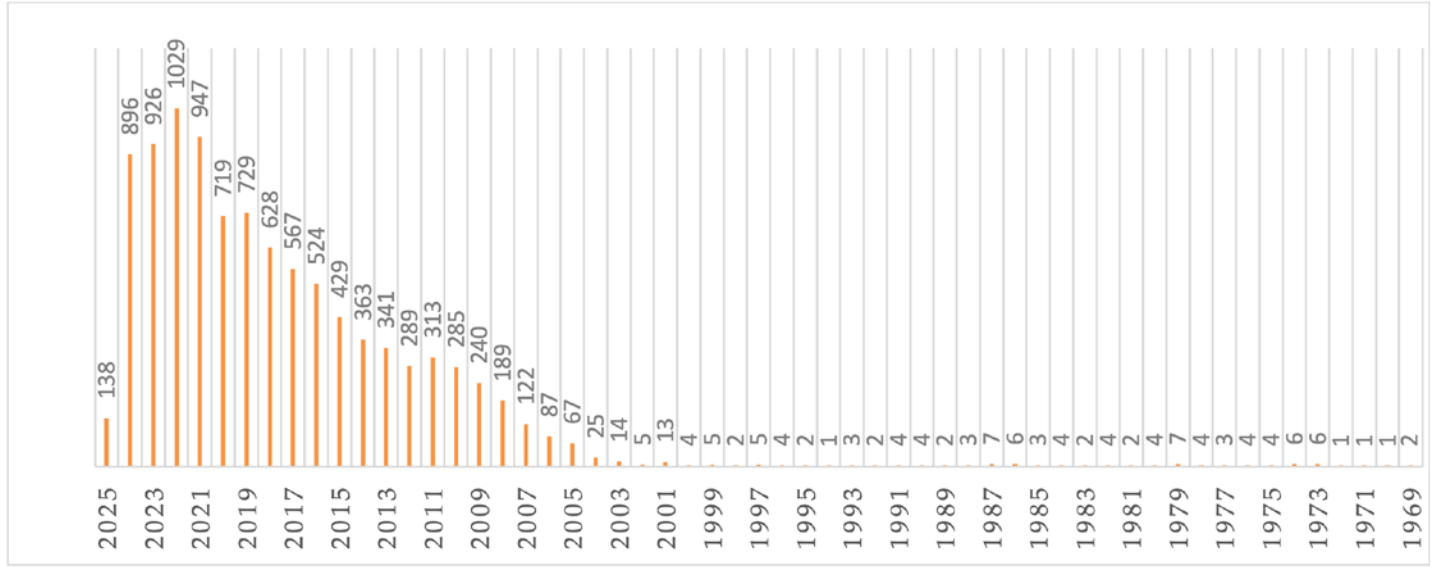
Kurumsal sosyal sorumluluk ile ilgili olarak yapılan çalışmaların durumu hakkında verilerin elde edilmesi ve elde edilen verilerin görselleştirilmesi amacıyla bibliyometrik analiz yönteminden yararlanılmıştır. Bibliyometrik analiz, bilim insanlarının belirli bir disiplinin ilerleyişini görselleştirmesine, genel bir perspektif kazanmasına, eksik alanları tespit etmesine, yeni araştırma fırsatları keşfetmesine ve alana özgün katkılar sunmasına imkan sağlar (Donthu et al., 2022). Klasik literatür incelemeleri genellikle niteliksel ve öznel bir yaklaşım benimserken, bibliyometrik teknikler sayesinde araştırmacılar, yazarlar, yayınlar ve anahtar kavramlara ilişkin verileri sayısal olarak analiz edebilir ve bu verileri birleştirerek belirli bir araştırma alanının gelişim sürecini görselleştirebilir (Guo et al., 2019). Byington et al. (2019) tarafından vurgulandığı gibi, tanımlayıcı ve ağ temelli analizlerle yürütülen bibliyometrik araştırma yöntemleri, sistematik performans ve yapısal incelemeler açısından büyük bir değer taşır. Bibliyometrik analiz yapılabilmesi amacıyla veriler farklı veri tabanlarından sağlanmaktadır. Scopus, WoS (Web of Science), PubMed ve EMBASE gibi veri tabanları bulunmaktadır. Çalışma kapsamında WoS veri tabanı tercih edilmiştir. Web of Science veritabanı, dünyanın en köklü, en geniş kullanıma sahip ve güvenilir araştırma yayınları ile atıf veri tabanıdır. 1964'te Eugene Garfield tarafından temelleri atılan, Science Citation Index'e dayanan bu platform, seçici, dengeli ve kapsamlı bir yaklaşımla dünyanın önde gelen araştırmalarını bir araya getirerek günümüzde 34.000'den fazla dergi, 254 konu kategorisi, 1864'e kadar uzanan arşivi içerecek şekilde genişlemiştir (Web of Science Core Collection, 2025). WoS veri tabanı, köklü geçmişi ve kapsamlı atıf indeksiyle öne çıkan, nitelikli bilimsel çalışmalar ve yayınlardan oluşan zengin bir koleksiyona ev sahipliği yapan (Ellegaard & Wallin, 2015) bir platformdur. Özellikle sosyal bilimler alanında bilimsel temel kaynakları barındırması ve birçok üniversite tarafından erişime açık olması, araştırmacıların bu veri tabanına kolayca

ulaşabilmesini sağlamaktadır (Zupic & Čater, 2015, s. 430).

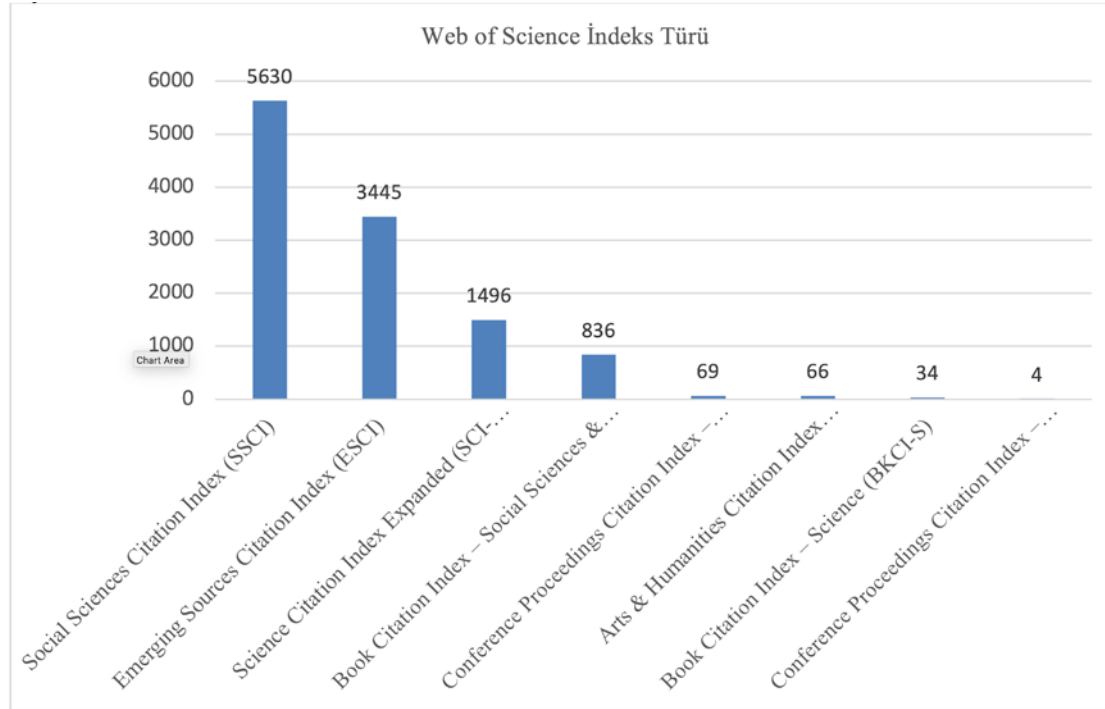
Çalışma kapsamında Web of Science tabanından elde edilen veriler van Eck ve Waltman tarafından geliştirilen VOSviewer programıyla analiz edilmiştir. VOSviewer, bibliyometrik haritalar oluşturan, oluşturulan haritaların detaylı bir şekilde incelenmesine olanak tanıyan, yakınlaştırma, kaydırma ve arama işlevleri sayesinde haritaların detaylı görüntülenmesi için geliştirilen bir programdır (van Eck & Waltman, 2010, s. 524). Çalışmada kullanılan veriler 12 Şubat 2025 tarihinde Web of Science (WoS) veri tabanından elde edilmiştir. Kurumsal sosyal sorumluluk ile ilgili yayınların tüm gelişimini ve değişimini görebilmek adına herhangi bir zaman sınırı belirlenmemiştir. Arama sonuçlarının kurumsal sosyal sorumluluk ile ilgili olarak türetilen yayınları içermesini sağlamak için anahtar kelime olarak "corporate social responsibility" belirlenmiştir. Arama alanı, başlık, yazar ve keywords-plus aramalarını içeren "konu" ile sınırlandırılmıştır. Bu kriterlere göre 13664 yayın bulunmuştur. Yapılan çalışmalara dil açısından bakıldığında, çalışmaların %94,95'i İngilizce, % 3,04'ü İspanyolca ve % 2,01'i diğer diller (Portekizce, Fransızca, Rusça, Slovakça, Çince, Çekçe, Lehçe, Türkçe, Hırvatça, Litvanyaca, Almanca, Ukraynaca, Katalanca, Fince, Macarca, Endonezce, Japonca, Malayca) oluşturmaktadır. Yayınların 9557'si makale, 1374'ü bildiri kitabı, 1044'ü kitap bölümü, 425'i editöryal materyal, 341'i inceleme, 332'si erken erişim, 227'si kitap inceleme ve 100' kitaptır. Çalışma kapsamında hakemli makaleler ve derlemeler ele alınmış olup diğer yayınlar hakem süreçlerinin detaylı olup olmadıkları konusu net olmadığından analizden çıkarılmıştır. Sonuçta belirlenen kriterlere göre 10293 yayın kalmıştır.

ARAŞTIRMA BULGULARI

Kurumsal sosyal sorumluluk ile ilgili yapılan çalışmalara yıl bazlı olarak bakıldığında en eski yayının 1969 yılında olduğu görülmektedir. Zaman içerisinde konuyla ilgili çalışmalar artarak beraber özellikle 2000 yılından sonra konuya olan ilginin daha da arttığı, en fazla yayının yapıldığı yılın 2022 (1029 yayın) olduğu Grafik 1.'de görülmektedir.

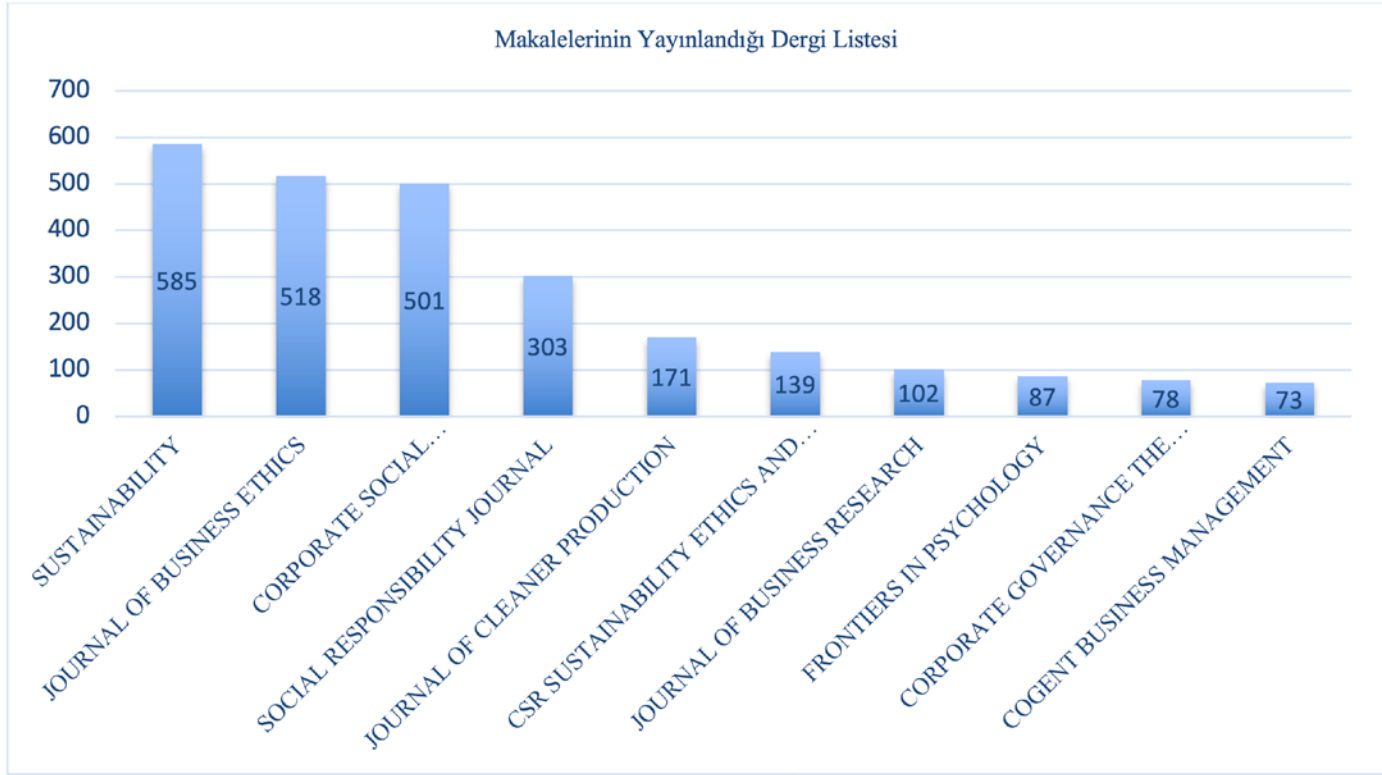
Grafik 1. Yıllara Göre Yayın Sayısı

Grafik 2. Yayınların Web of Science İndeks Türüne Göre Dağılımı

Kurumsal sosyal sorumluluk ile ilgili yapılan çalışmaların Web of Science indeks türüne göre dağılımı Grafik 2.'de yer almaktadır.

Grafik 2. incelendiğinde yapılan yayınların en fazla SSCI (5630 yayın) ve en az CPCI-S (4 yayın) indeks türünde yer almaktadır.

Grafik 3. Web of Science Veri Tabanında Kurumsal Sosyal Sorumluluk İle İlgili Makalelerin Yer Aldığı Dergi Adına Göre Dağılımı (İlk 10 Dergi)

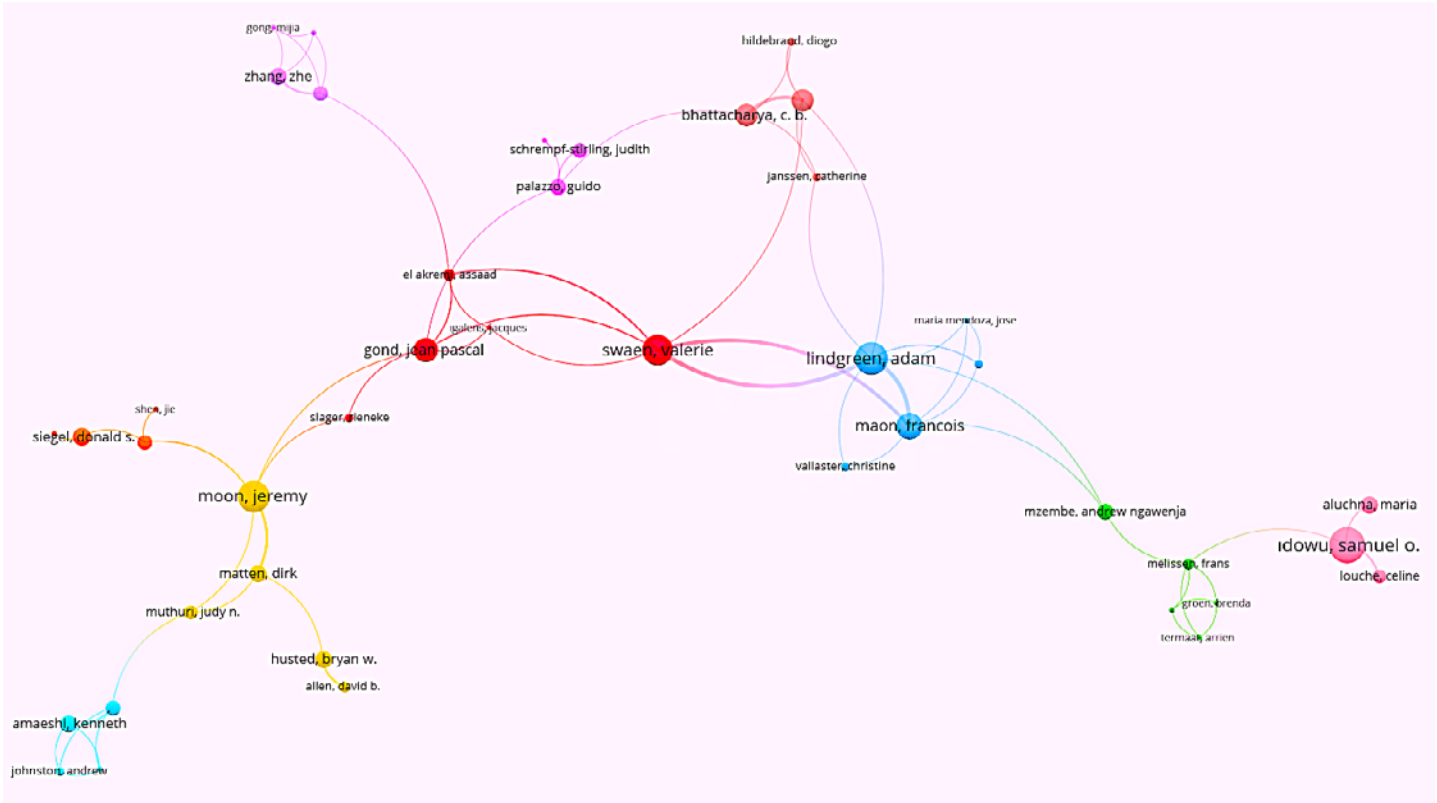
Kurumsal sosyal sorumluluk ile ilgili yapılan çalışmaların Web of Science veri tabanında yer alan dergilerde yayınlanma oranına ilişkin veriler Grafik 3.'te yer almaktadır.

Grafik 3 incelendiğinde, kurumsal sosyal sorumluluk ile ilgili makalelerin yer aldığı dergiler arasında birinci sırada Sustainability (585 yayın), ikinci sırada Journal of Business Ethics (518 yayın) ve üçüncü sırada ise Corporate Social Responsibility and Environmental Management (501 yayın) yer almaktadır.

Ortak Yazar Analizi

Bibliyometrik araştırmalarda, belirli bir disiplindeki araştırmacılar, kurumlar ve ülkeler arasındaki ortaklık ilişkilerini analiz etmek için ortak yazar analizi sıklıkla tercih edilen bir tekniktir (Seguí-Amortegui et al., 2019). Ortak yazarlık analizi, iş birliği modellerini tespit etmenin yanı sıra, araştırmacıların karmaşık ilişkiler ağını aydınlatmak, alandaki öne çıkan kiři ve kurumları belirlemek ve araştırma eğilimlerini ortaya çıkarmak açısından da önemli bir yöntem olarak kullanılır (Krabokoukis & Polyzos, 2023). Ortak yazar analizi, ilgili alandaki önemli araştırmacıları, kuruluşları ve bilimsel eğilimleri ortaya çıkarmayı, aynı zamanda araştırma eksikliklerini ve potansiyel fırsatları belirlemeyi hedefler

(Krabokoukis, 2023, s. 53). Ortak yazar analizi haritası oluşturulurken yazara ait belge sayısı ve atıf sayısı en az 1 olarak oluşturulmuştur. Veri setinde yer alan 1294 yazardan 42'si en az bir belge şartını karşılamıştır ve en büyük bağlantılı grup, 10 farklı küme oluşturan 42 öğeden ve 136 toplam bağlantı gücünden meydana gelmektedir. En fazla yayın yapan yazarlar Samuel O. Idowu (33), Adam Lindgreen (27) ve Jeremy Moon (26) olarak öne çıkmaktadır. En yüksek toplam bağlantı gücüne sahip olanlar Adam Lindgreen (35), Valérie Swaen (32) ve François Maon (29) olarak belirlenmiştir. En fazla yayı yapan yazarlar ile toplam bağlantı gücü yüksek olan yazarların tamamen aynı olmadıkları görülmektedir.

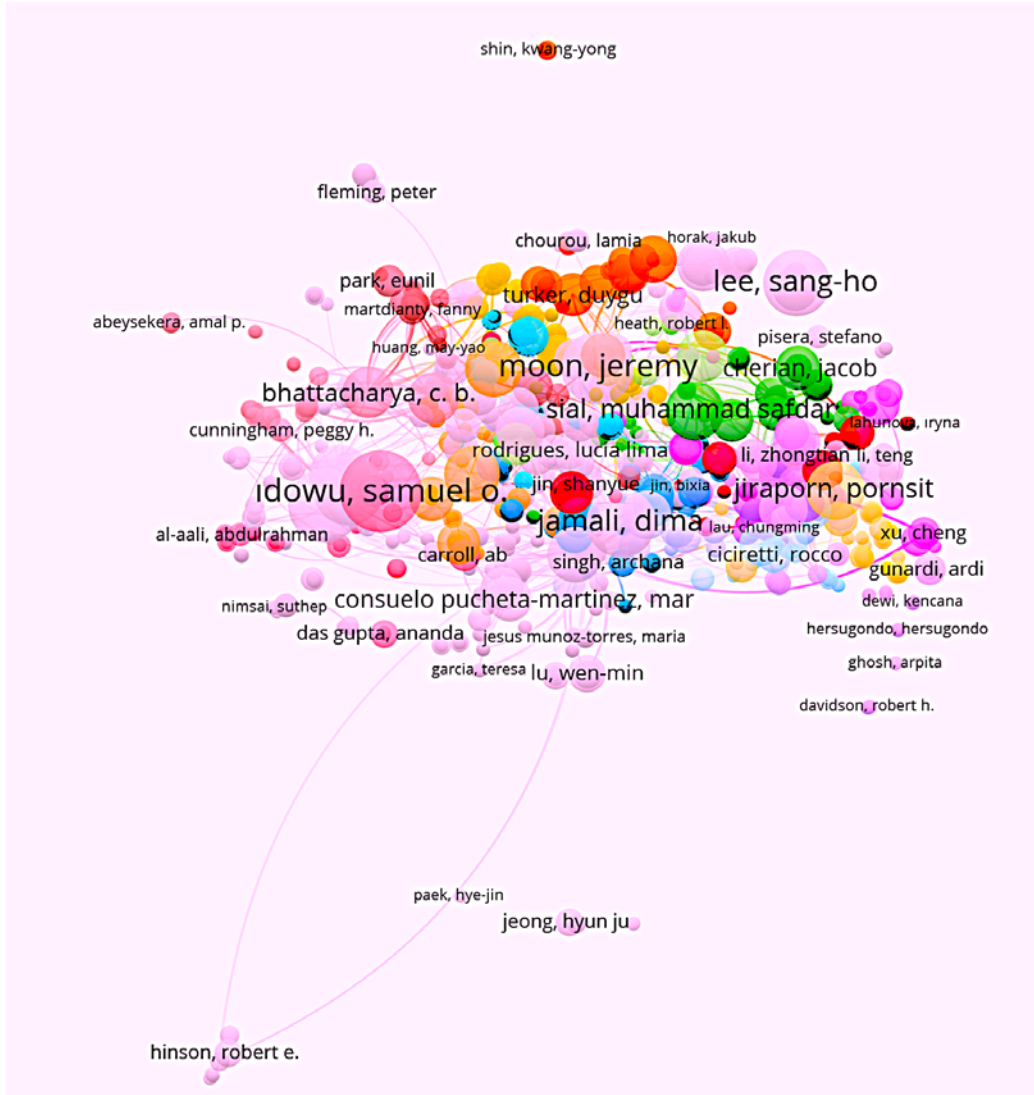

Şekil 1. Ortak Yazar Analizi Haritası

Yazar Atıf Analizi

Atıf analizi, bir araştırma alanında, bir makalenin veya yazarın etkisi ve önemi, başka çalışmalarda ne kadar sık referans gösterildiğinin analiz edilmesiyle belirlenir. Bu yöntem, bilimsel çalışmaların etkisini ve yaygınlığını değerlendirmek için güvenilir bir araç olarak görülmektedir (Krabokoukis & Polyzos, 2023). Bilimsel ilişkileri analiz etmede kullanılan etkili bir yöntem olan atıf analizi, yazarlar arasındaki etkileşimi, yapılan karşılıklı atıf sayıları üzerinden nicel olarak değerlendirmektedir (Marzouk et al., 2024). Yazar atıf analizi haritası oluşturulurken yazara ait belge sayısı ve atıf sayısı en az 1

olarak oluşturulmuştur. Veri setinde yer alan 1294 yazardan 1019'u en az bir belge ve atıf şartını karşılamıştır ve en büyük bağlantılı grup, 18 farklı küme oluşturan 68 ögeden ve 1091 toplam bağlantı gücünden meydana gelmektedir. En fazla atıf alan yazarlar Elisabet Garriga ve Domènec Melé (1963), Abigail McWilliams (1813), Donald Siegel ve Patrick M. Wright (1733) olduğu görülmektedir. En yüksek toplam bağlantı gücüne sahip olanlar Abigail McWilliams (449), Donald Siegel (361), Hoje Jo (221) ve CB Bhattacharya (197)'dir. En fazla atıf alan yazarlar ile toplam bağlantı gücü yüksek olan yazarların tamamen aynı olmadıkları görülmektedir.

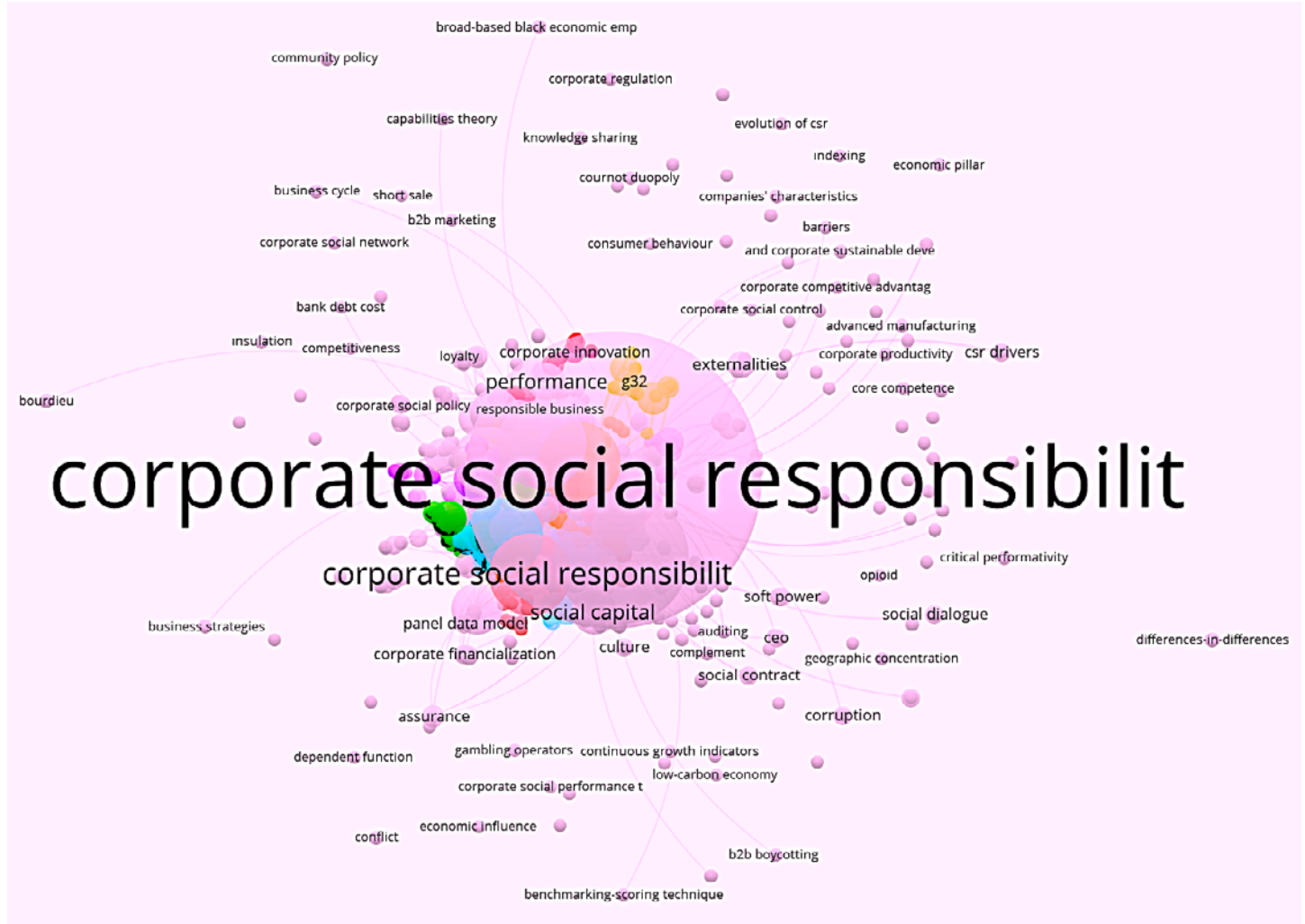

Şekil 2. Yazar Atıf Analizi Haritası

Anahtar Sözcük Analizi

Literatürde sıkça bir arada görülen anahtar kelimeler veya kavramlar arasındaki ilişkileri kavramak, tüm anahtar kelimelerin birlikte görülme analizi ile sağlanabilir. Bu teknik, bibliyometrik çalışmalarda sıklıkla tercih edilen bir yöntemdir. Tüm anahtar kelimelerin birlikte görülme analizi, bir grup makalede en fazla tekrar eden anahtar kelimeleri veya kavramları tespit etmeyi amaçlar (Madzík et al., 2023). Veri setinde yer alan 1492 sözcükten 1450'si en az bir defa görülme şartını sağlamıştır. En büyük

bağlantılı grup, 182 farklı küme oluşturan 1450 ögeden ve 5614 toplam bağlantı gücünden meydana gelmektedir. En sık olarak tekrar eden anahtar sözcükler; corporate social responsibility (kurumsal sosyal sorumluluk) 484 tekrar, corporate governance (kurumsal yönetim) 99 tekrar, CSR (KSS) 81 tekrardır. En güçlü ifadeler toplam bağlantı gücü açısından bakıldığında yine ; corporate social responsibility (kurumsal sosyal sorumluluk), corporate governance (kurumsal yönetim) ve CSR (KSS) 'dir. En fazla kullanılan anahtar sözcük ile toplam bağlantı gücü yüksek olan anahtar sözcükler aynıdır.

Şekil 5. Anahtar Sözcük Analizi Haritası

SONUÇ

Bu çalışma kurumsal sosyal sorumluluk (KSS) alanındaki alan yazının bibliyometrik analiz yöntemiyle kapsamlı bir şekilde inceleyerek, bu alandaki araştırma eğilimlerini, öne çıkan temaları, etkili yazarları, kurumları ve ülkeleri sistematik bir şekilde ortaya koymayı hedeflemiştir. Bibliyometrik analiz, bilimsel yayınların niceliksel ve niteliksel olarak incelenmesine olanak tanıyan bir yöntemdir ve bu çalışmada, KSS alanındaki yayınların zaman içindeki gelişimi, coğrafi dağılımı, disiplinler arası etkileşimleri ve öne çıkan araştırma odakları detaylı bir şekilde analiz edilmiştir. Bu analiz Web of Science (WoS) veri tabanından elde edilen yayınlar üzerinden gerçekleştirilmiş ve KSS alanının bütüncül bir haritasını çıkarmayı amaçlamıştır. Bibliyometrik analiz KSS alanındaki bilgi birikimini görselleştirerek, gelecekteki araştırmalar için önemli bir yol haritası sunmuştur. Özellikle son yıllarda, KSS'nin dijital dönüşümle olan ilişkisi, yapay zeka ve büyük veri gibi teknolojilerin KSS stratejilerine entegrasyonu, iklim değişikliği ve çevresel sürdürülebilirlik konuları ön plana çıkmıştır. Ayrıca COVID-19 pandemisi gibi küresel krizlerin KSS uygulamalarını nasıl etkilediği ve bu tür krizlerde kurumların sosyal sorumluluk rollerinin nasıl şekillendiği gibi konuların da gelecekte daha fazla araştırılacağı öngörülmektedir. Bu bağlamda, KSS'nin dinamik ve çok boyutlu yapısı, araştırmacılar için zengin bir çalışma alanı sunmaktadır.

Kurumsal sosyal sorumluluk alanının son yıllarda hem akademik hem de uygulamalı boyutlarda önemli bir ivme kazandığı ve disiplinler arası bir perspektifle ele alındığı görülmektedir. Özellikle 2000'li yılların başından itibaren KSS konusuna olan ilginin hızla arttığı görülmektedir. Bu artışın temelinde, küreselleşmenin etkisiyle birlikte kurumların toplumsal ve çevresel sorumluluklarının daha fazla sorgulanması, sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin önem kazanması ve paydaşların kurumlardan beklentilerinin artması gibi faktörler yer almaktadır. Ayrıca, dijitalleşme ve teknolojik gelişmelerin KSS uygulamalarını dönüştürmesi de bu alana olan ilgiyi artıran bir diğer önemli etkidir. Özellikle sürdürülebilirlik, paydaş teorisi, kurumsal itibar, çevresel sorumluluk, etik yönetim ve dijital dönüşüm gibi temaların ön plana çıktığı tespit edilmiştir.

Sürdürülebilirlik, KSS literatüründe en fazla vurgu yapılan kavramlardan biridir. Kurumların, ekonomik faaliyetlerini çevresel ve sosyal etkilerini göz önünde bulundurarak sürdürülebilir bir şekilde yürütmesi hem akademik çalışmalarda hem de iş dünyasında önemli bir odak noktası haline gelmiştir. Paydaş teorisi ise, kurumların sadece hissedarlara değil, tüm paydaşlara (çalışanlar, tedarikçiler, müşteriler, toplum vb.) karşı sorumlu olduğu fikrini temel alır ve KSS'nin stratejik bir araç olarak kullanılmasını destekler. Kurumsal itibar, KSS uygulamalarının kurumların marka değerini ve toplumdaki algısını nasıl etkilediği üzerine yapılan çalışmalarda sıklıkla ele alınmaktadır. Çevresel sorumluluk, özellikle iklim değişikliği, kaynakların sürdürülebilir kullanımı ve karbon ayak izinin azaltılması gibi konularla ilişkilendirilerek KSS'nin önemli bir bileşeni haline gelmiştir. Etik yönetim ise, kurumların faaliyetlerini ahlaki ilkeler çerçevesinde yürütmesi ve şeffaf bir yönetim anlayışı benimsemesi gerekliliğini vurgulamaktadır. Son olarak, dijital dönüşüm, KSS'nin teknolojik gelişmelerle nasıl entegre edilebileceği ve bu süreçte ortaya çıkan fırsatlar ile riskler üzerine yapılan çalışmalarda öne çıkmaktadır. Kurumsal sosyal sorumluluğun artık sadece bir kurumsal strateji olmanın ötesinde, küresel sorunlara çözüm üretmede kilit bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. Özellikle iklim değişikliği, sosyal eşitsizlikler, yoksulluk, eğitim ve sağlık gibi küresel sorunların çözümünde kurumların üstlenmesi gereken roller, KSS'nin önemini daha da artırmaktadır. Kurumlar, sadece kar amacı güden yapılar olarak değil, toplumsal refahın artırılmasına ve çevresel sürdürülebilirliğin sağlanmasına katkıda bulunan aktörler olarak görülmektedir. Bu bağlamda, KSS'nin stratejik bir araç olarak benimsenmesi, kurumların uzun vadeli başarısı ve toplumsal kabul görmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Çalışma kapsamında elde edilen veriler değerlendirildiğinde; kurumsal sosyal sorumluluk ile ilgili yapılan en eski yayının 1969 yılında olduğu, zaman içerisinde konuyla ilgili çalışmaların arttığı, 2000 yılından sonra konuya olan ilginin daha da arttığı belirlenmiştir. Yapılan yayınların en fazla "Social Science Citation Index" türünde yayınlandığı (5630 yayın) görülmektedir. WoS veri tabanında kurumsal sosyal sorumluluk ile ilgili

yapılan yayınların en fazla sırasıyla; Sustainability, Journal of Business Ethics, Corporate Social Responsibility and Environmental Management, Social Responsibility Journal ve Journal of Cleaner Production dergilerinde yayınlandığı belirlenmiştir. Kurumsal sosyal sorumluluk ile ilgili en fazla yayın yapan yazarlar Samuel O. Idowu, Adam Lindgreen ve Jeremy Moon'dur. En fazla atıf alan yazarlar Elisabet Garriga ve Domènec Melé, Abigail McWilliams, Donald Siegel ve Patrick M. Wright olduğu görülmektedir. En fazla atıf alan ülkeler ABD, İngiltere ve Çin Halk Cumhuriyeti'dir. Bu ülkelerin hem akademik yayın sayısı hem de atıf oranları açısından öne çıktığı tespit edilmiştir. Ayrıca, bu ülkelerdeki üniversitelerin ve araştırma kurumlarının KSS alanında önemli bir bilgi üretim merkezi haline geldiği düşünülmektedir. En fazla atıf alan kurumlar Illinois Üniversitesi, Navarra Üniversitesi ve Rensselaer Politeknik Enstitüsüdür. En fazla yayın yapan kurumlar ise; Londra Metropolitan Üniversitesi, Deakin Üniversitesi ve Nottingham Üniversitesidir. En sık kullanılan anahtar sözcükler; corporate social responsibility (kurumsal sosyal sorumluluk), corporate governance (kurumsal yönetim) ve CSR (KSS) olduğu görülmektedir. Metinler arasında bibliyografik eşleşmesi en fazla olanlar Garriga (2004), McWilliams (2006) ve Benabou (2010); en fazla bibliyografik eşleme olan yazarlar Adam Lindgreen, Rusnah Muhamad ve Valérie Swaen'dir. Elde edilen bulgular literatürde daha önce yapılan çalışmalarla birtakım benzerlikler göstermektedir. Yetiş (2024), Scopus veri tabanından elde ettiği çalışmada, kurumsal sosyal sorumluluk alanında en fazla makale yayımlayan ve en çok atıf alan derginin Sustainability olduğunu; en fazla yayın yapan ülkenin Çin Halk Cumhuriyeti, en çok atıf alan ülkenin ise İngiltere olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, "kurumsal sosyal sorumluluk" ve "kurumsal yönetim" in en sık kullanılan anahtar kelimeler olduğunu tespit etmiştir. Yalçın (2023) ise yaptığı çalışmada, kurumsal sosyal sorumluluk alanında Çin Halk Cumhuriyeti'nin en üretken ülke olduğunu; Herrera, Jesus Lechuga Sancho ve María Paula'nın en fazla katkı sağlayan yazarlar olduğunu ve Corporate Social Responsibility and Environmental Management dergisinin en çok makale yayımlanan dergi olduğunu saptamıştır.

Çalışmanın bir diğer önemli bulgusu, KSS alanındaki araştırmaların büyük ölçüde işletme, yönetim ve çevre

bilimleri gibi disiplinlerde yoğunlaştığıdır. Bununla birlikte, KSS'nin sosyoloji, siyaset bilimi, hukuk, iletişim bilimleri ve psikoloji gibi alanlarla daha fazla entegre edilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Özellikle KSS'nin toplumsal etkileri, etik boyutları ve hukuki çerçevesi gibi konuların daha derinlemesine incelenmesi, bu alandaki bilgi birikimini zenginleştirecektir. Ayrıca KSS'nin kültürel ve yerel bağlamlarda nasıl farklılaştığı ve bu farklılıkların kurumsal stratejilere nasıl yansıtıldığı gibi konuların da gelecekteki araştırmalarda daha fazla ele alınması önerilmektedir. Çalışmanın bazı kısıtlılıkları bulunmaktadır. Öncelikle analizde kullanılan veriler yalnızca tek bir veri tabanı olan Web of Science'dan elde edilmiştir; diğer veri tabanları ise araştırmaya dahil edilmemiştir. Gelecekte, farklı veri tabanlarının da araştırmaya dahil edilmesiyle daha kapsamlı bir literatür taraması yapılabilir. Ayrıca analizde öne çıkan yayınların büyük çoğunluğu ABD, İngiltere ve Çin gibi gelişmiş ülkelerde gerçekleştirilen çalışmalardan oluşmaktadır. Bu durum, gelişmekte olan ülkelerdeki kurumsal sosyal sorumluluk (KSS) uygulamalarına ilişkin çalışmaların yeterince temsil edilmemesi nedeniyle, çalışmanın genellenebilirliğini sınırlandırabilir. Bu çalışma KSS alanında çalışan araştırmacılar, politika yapıcılar, iş dünyası liderleri ve sivil toplum kuruluşları için önemli bir referans kaynağı olma potansiyeli taşımaktadır. Öncelikle, alandaki mevcut araştırma eğilimlerini ve tematik odakları sistematik bir biçimde ortaya koyarak, paydaşların güncel bilgiye hızlı ve etkin şekilde ulaşmasını sağlar. Bu sayede akademisyenler yeni çalışmalara temel oluştururken, politika yapıcılar ve iş dünyası liderleri KSS uygulamalarını geliştirmek ve etkinleştirmek için bilimsel verilere dayalı kararlar alabilirler. Ayrıca çalışmada belirlenen boşluklar ve eksiklikler, gelecekte yapılacak araştırmalar için yol gösterici rol üstlenir; böylece hem teorik bilgi birikimi hem de pratik uygulamalarda ilerleme sağlanmasına katkıda bulunur. Bunun yanı sıra farklı paydaşların KSS konusundaki farkındalık ve anlayışını artırarak, sürdürülebilirlik ve toplumsal fayda odaklı yaklaşımların yaygınlaşmasına zemin hazırlar. Bu bütüncül yaklaşım, çalışmayı hem akademik literatür hem de uygulama alanları için değerli ve kapsamlı bir başvuru kaynağı haline getirir. Bibliyometrik analiz yöntemi, KSS gibi dinamik ve çok boyutlu bir alanda bilgi birikimini

görselleştirerek, araştırmacılar için yol gösterici bir rol oynamıştır. Ayrıca, bu çalışmanın metodolojik yaklaşımı, benzer alanlarda çalışan araştırmacılar için de bir örnek teşkil etmektedir. Gelecekte bu çalışmanın bulguları ışığında daha detaylı içerik analizleri, nitel çalışmalar ve karşılařtırılmalđ araştırmalar yapılarak, KSS alanındaki bilgi birikiminin daha da derinleştirilmesi önerilmektedir. Sonuç olarak bu çalışma KSS alanındaki mevcut durumu anlamak ve gelecekteki araştırma yönelimlerini belirlemek açısından önemli bir adım olmuştur. KSS'nin hem akademik hem de pratik anlamda daha geniş bir perspektifle ele alınması, sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmada kritik bir rol oynayacaktır. Özellikle küresel sorunların giderek arttığı bir dönemde, KSS'nin kurumların stratejik öncelikleri arasında yer alması, toplumsal refahın artırılması ve çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması açısından büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda KSS alanındaki araştırmaların artarak devam etmesi ve bu alandaki bilgi birikiminin pratik uygulamalara daha fazla yansıtılması hem akademik camia hem de iş dünyası için büyük bir katkı sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- Acar, A. (2023). *Kurumsal sosyal sorumluluk, marka değeri ve finansal performans: Turizm işletmelerinde bir uygulama*. Eğitim Yayınevi.
- Acar, S. (2024). Stratejik kurumsal sosyal sorumluluk kavramına yönelik bibliyometrik bir analiz. *Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 14(3), 1195-1218. <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1468620>
- Akman, A. Z., & Erdirençelebi, M. (2023). Kurumsal sosyal sorumluluk kavramının bibliyometrik analizi: 2017-2021 dönemine bir bakış. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(3), 597-614. <https://doi.org/10.25287/ohuiibf.1153209>
- Aluchna, M. (2014). The effectiveness of CSR initiatives and their impact upon stakeholders. In S. Idowu & A. Kasum (Eds.), *People, planet and profit: Socio-economic perspectives of CSR* (1st ed., pp. 199-217). Routledge.
- Ashrafi, M., Magnan, G., Adams, M., & Walker, T. (2020). Understanding the conceptual evolutionary path and theoretical underpinnings of corporate social responsibility and corporate sustainability. *Sustainability*, 12(3), 760. <https://doi.org/10.3390/su12030760>
- Ateş, A. (2025). A bibliometric analysis on corporate social responsibility in the tourism sector between 2018-2023. *Uluslararası Ekonomi Siyaset İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 8(1), 1-16. <https://doi.org/10.59445/ijephss.1550518>
- Bowen, H. R. (1953). *Social responsibilities of the businessman*. Harper & Row.
- Byington, E. K., Felps, W., & Baruch, Y. (2019). Mapping the Journal of Vocational Behavior: A 23-year review. *Journal of Vocational Behavior*, 110, 229-244. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2018.07.007>
- Davis, K. (1973). The case for and against business assumption of social responsibilities. *Academy of Management Journal*, 16(2), 312-322.
- Demir, R., & Türkmen, E. (2014). Çalışanların kurumsal sosyal sorumluluk algılarının örgüte bağlılıkları üzerindeki etkisinin incelenmesine yönelik bir araştırma. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(2), 47-59.
- Donnelly, T., & Wickham, M. (2021). Exploring the antecedent resources and capabilities of strategic corporate social responsibility. *Social Responsibility Journal*, 17(7), 985-1006.
- Donthu, N., Lim, W. M., Kumar, S., & Pattnaik, D. (2022). The Journal of Advertising's production and dissemination of advertising knowledge: A 50th anniversary commemorative review. *Journal of Advertising*, 51(2), 153-187. <https://doi.org/10.1080/00913367.2021.2006100>
- Ellegaard, O., & Wallin, J. A. (2015). The bibliometric analysis of scholarly production: How great is the impact? *Scientometrics*, 105(3), 1809-1831. <https://doi.org/10.1007/s11192-015-1645-z>
- Friedman, M. (1970). The social responsibility of business is to increase its profits. *The New York Times Magazine*, 122-126.
- Garriga, E., & Melé, D. (2004). Corporate social responsibility theories: Mapping the territory. *Journal of Business Ethics*, 53(1-2), 51-71. <http://www.jstor.org/stable/25123282>
- Guo, F., Ye, G., Hudders, L., Lv, W., Li, M., & Duffy, V. G. (2019). Product placement in mass media: A review and bibliometric analysis. *Journal of Advertising*, 48(2), 215-231. <https://doi.org/10.1080/00913367.2019.1567409>
- Güven, S. (2016). Kurumsal iletişim bağlamında kurumsal sosyal sorumluluk ve etik ilişkisi. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 26, 133-154. <https://doi.org/10.31123/akil.441385>
- Gültekin, M., & Polat, A. F. (2019). Kurumsal sosyal sorumluluk projelerinin sosyal medya yansımaları: Samsung "Duyan Eller" projesi örneği. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 7(2), 816-845.
- Hahn, T., Figge, F., Aragón-Correa, J. A., & Sharma, S. (2017). Advancing research on corporate sustainability: Off to pastures new or back to the roots? *Business & Society*, 56(2), 155-185. <https://doi.org/10.1177/0007650315576152>
- Himmetoğlu, A. (2023). Kurumsal sürdürülebilirlik ve kurumsal sosyal sorumluluk: Bir bibliyometrik analiz çalışması. *Erciyes İletişim Dergisi*, 10(2), 891-911. <https://doi.org/10.17680/erciyesiletisim.1268583>
- Idahosa, L. O. (2019). Understanding environmental sustainability, corporate social responsibility and responsible tourism in literature vs practice. *GeoJournal of Tourism and Geosites*, 26(3), 956-973. <https://doi.org/10.1007/s11464-019-0700-0>

[org/10.30892/gtg.26322-410](https://doi.org/10.30892/gtg.26322-410)

- Krabokoukis, T. (2023). Exploring the state of research on tourism sustainability: A bibliometric analysis in the post-COVID era. *Highlights of Sustainability*, 2(2), 50-61. <https://doi.org/10.54175/hsustain2020005>
- Krabokoukis, T., & Polyzos, S. (2023). A bibliometric analysis of integrating tourism development into urban planning. *Sustainability*, 15(20), 14886. <https://doi.org/10.3390/su152014886>
- Lozano, R. (2015). A holistic perspective on corporate sustainability drivers. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 22(1), 32-44. <https://doi.org/10.1002/csr.1325>
- Madzik, P., Falát, L., Copuš, L., & Valeri, M. (2023). Digital transformation in tourism: Bibliometric literature review based on a machine learning approach. *European Journal of Innovation Management*, 26(7), 177-205. <https://doi.org/10.1108/EJIM-09-2022-0531>
- Marzouk, M., Elhakeem, A., & Adel, K. (2024). Artificial neural networks applications in construction and building engineering (1991-2021): Science mapping and visualization. *Applied Soft Computing*, 152, 111174. <https://doi.org/10.1016/j.asoc.2023.111174>
- Mosca, F., & Civera, C. (2017). The evolution of CSR: An integrated approach. *Symphonya. Emerging Issues in Management*, 1, 16-35. <https://doi.org/10.4468/2017.1.03mosca.civera>
- Nicole, S., Lada, S., Ansar, R., Abdul Adis, A. A., Fook, L., & Chekima, B. (2022). Corporate social responsibility and strategic management: A bibliometric analysis. *Sustainability*, 14(17), 10526. <https://doi.org/10.3390/su141710526>
- Say, S. (2023). Bibliometric analysis of studies on corporate social responsibility and profitability. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 30(1), 151-166. <https://doi.org/10.18657/yonveek.1037555>
- Seguí-Amortegui, L., Clemente-Almendros, J., Medina, R., & Grueso Gala, M. (2019). Sustainability and competitiveness in the tourism industry and tourist destinations: A bibliometric study. *Sustainability*, 11(22), 6351. <https://doi.org/10.3390/su11226351>
- Seyitoğulları, O., & Bilen, A. (2020). Kurumsal sosyal sorumluluk üzerine bir literatür taraması. *Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, 3(2), 195-205. <https://doi.org/10.38004/sobad.785251>
- Soydaş, N., & Çokluk, N. (2023). Kurumsal sosyal sorumluluk projelerinin kurumsal iletişimde rolü: “Shell”de kadın enerjisi” vaka incelemesi. *İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(2), 227-258.
- Şeker, Y., & Atasel, O. Y. (2024). Sürdürülebilir kalkınmada kurumsal sosyal sorumluluk araştırmalarının haritalanması: Sistematik literatür incelemesi ve bibliyometrik analiz. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2), 166-179.
- Tekin, E. (2018). Kurumsal sosyal sorumluluk faaliyetlerinde sosyal medyanın rolü: GSM firmaları örneği. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(1), 31-55.
- Toaza, B., & Esztergár-Kiss, D. (2023). A review of metaheuristic algorithms for solving TSP-based scheduling optimization problems. *Applied Soft Computing*, 148, 110908. <https://doi.org/10.1016/j.asoc.2023.110908>
- van Eck, N. J., & Waltman, L. (2010). Software survey: VOSviewer, a computer program for bibliometric mapping. *Scientometrics*, 84(2), 523-538. <https://doi.org/10.1007/s11192-009-0146-3>
- Vermeulen, W. J. V., & Witjes, S. (2016). On addressing the dual and embedded nature of business and the route towards corporate sustainability. *Journal of Cleaner Production*, 112, 2822-2832. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2015.09.132>
- Web of Science Core Collection. (2025, January 16). Clarivate. <https://124.im/iSM9Glq>
- Weinberg, B. H. (1974). Bibliographic coupling: A review. *Information Storage and Retrieval*, 10(5-6), 189-196.
- Yalçın, M. (2023). Kurumsal sosyal sorumluluk ve sosyal medya ilişkisi: Web of Science veri tabanına dayalı bibliyometrik analiz. *Türk Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 146-160.
- Yetiş, E. (2024). Kurumsal sosyal sorumluluk literatürünün bibliyometrik analizi: Genel bir değerlendirme. *Journal of History School*, 17(73), 3557-3577. <https://doi.org/10.29228/joh.77281>
- Yılmaz, H. (2025). Muhasebe çerçevesinde kurumsal sosyal sorumluluk: Bibliyometrik bir analiz. *Uluslararası*

Yönetim Akademisi Dergisi, 7(4), 1015-1032. <https://doi.org/10.33712/mana.1569292>

Zainuldin, M., & Lui, T. (2022). A bibliometric analysis of CSR in the banking industry: A decade study based on Scopus scientific mapping. *International Journal of Bank Marketing*, 40(1), 1-26. <https://doi.org/10.1108/IJBM-04-2020-0178>

Zupic, I., & Čater, T. (2015). Bibliometric methods in management and organization. *Organizational Research Methods*, 18(3), 429-472. <https://doi.org/10.1177/1094428114562629>